

NOVETATS

Assaig

ABELLÁN, Joan Anton: *L'escola a Banyoles: Segles IX-XX*. Banyoles / Girona: Ajuntament de Banyoles / Diputació de Girona, 2008, 156 p.

ASSO COLL, Salvador: *Biografia del mestre Josep Dalmáu Carles (Fundador de l'editorial Dalmáu Carles, Pla, SA, de Girona)*. Girona: Papers on Demand, 2008.

BARALDÉS, Marissa; COSTA, Bartomeu; COSTA, Josep Maria: *Una petjada per la Vall del Llierca*. Girona: Ajuntaments d'Argelaguer, Montagut i Oix, Sales de Llierca, Sant Jaume de Llierca i Tortellà, 2008.

BORRELL, Miquel: *Portes, panys i forrellats d'esglésies i ermites*. Girona: Diputació de Girona, 2008.

CLARA i RESPLANDIS, Josep: *La clau del regne: Girona, setges i mites*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2008, 159 p.

CORNELLÀ, Josep: *Parlem de l'adolescència*. Girona: CCG Edicions, 2008.

DIVERSOS AUTORS: *Claudio Magris: Els llocs de l'escriptura*. Barcelona: Edicions de 1984, 2008.

DIVERSOS AUTORS: *Cuina volcànica*. Valls: Cossetània Edicions, 2008, 156 p.

FELIU LLANSA, Ponç: *En el temps de les fronteres*. Figueres: Brau Edicions, 2008.

FELIU LATORRE, Ponç: *Fauna urbana de Girona i rodalies*. Girona: CCG Edicions, 2008, 213 p.

FERRER i COSTA, Joan: *El Yidish: Historia y gramàtica de una llengua juda*. Girona: Universitat de Girona. Observatori de les Llengües d'Europa i de la Mediterrània, 2008, 198 p.

FERRUSOLA i DOMÈNECH, Xus: *Escultura: Tallers pràctics a partir de les escultures públiques de la ciutat de Girona*. Girona: Documenta Universitària, 2008.

GENÍS, Maria Teresa [coord.]: *L'Albera: Memòria i terra*. Figueres: Consell Comarcal de l'Alt Empordà, 2008, 130 p.

conegut la Girona televisiva i de postal divulgada més recentment.

El llibre de Ramon Llorente, rigorosament bilingüe, s'obre amb un pròleg afectuós de l'alcalde i historiadora Anna Pagans, i consta de dues parts ben diferents: un primer recorregut documental i sentimental pel que va ser el «poble» de Montjuïc (d'unes 50 pàgines) i un «àlbum fotogràfic» (de més de 40 pàgines) que, més que il·lustrar, ensenya i dona cos a les persones, les xifres, els sentiments i els paisatges.

Les seves pàgines (fotografies i text) assenyalen ja alguns camins d'aquest passat que ens cal historiar i fer visible. El paper de l'Església (capellans, seminaristes, missioneres laiques...), per exemple, en uns anys de misèria civil i política; la funció acollidora i integradora de l'escola de Montjuïc (amb J. M. Ministral al capdavant). Les condicions de vida, especialment dures i difícils, sense llum, ni aigua, ni telèfon, ni carretera, ni serveis de cap mena, quan «la ciutat de Girona era molt lluny del castell, en tots els sentits», i el teixit de relacions presidides per la germanor i la solidaritat, en un entorn de pobresa «però també de dignitat». El desgraciat paper de l'Ajuntament, que renuncià a comprar a l'exèrcit la muntanya de Montjuïc (1965)

per tal de facilitar-ne l'adquisició per part de F. de Vilallonga Rosell (1966), responsables uns i altre que ni els antics estadants de Montjuïc s'hi poguessin quedar a viure en unes condicions més favorables (com així es va poder fer a Torre Gironella), ni que la ciutat pogués gaudir d'un parc natural, que segurament és el que corresponia. A partir de 1966 s'inicià l'enderroc de les barraques i el reallotjament dels seus habitants en diferents barris de la ciutat, que s'allargà fins al 1971.

Una iniciativa, aquest llibre, que hauria de marcar el punt de sortida d'un projecte que necessitem veure complet i que s'hauria d'abordar amb una certa urgència i des de diferents fronts.

Xavier Besalú

La recuperació d'un patrimoni local

LLINÀS i POL, J.; FORMIGA i BOSCH, J.; GASCONS i CLARIÓ, N.

La capella del castell de Sant Iscle de Vidreres.

Ajuntament de Vidreres. Vidreres, 2007. 107 pàgines.

Quan s'emprenen treballs arqueològics en un espai del patrimoni local, no sempre és fàcil que els resultats de les excavacions s'acabin publicant en un

volum d'aquestes característiques. Sovint oblidem que la recuperació d'un element patrimonial va més enllà de l'àmbit científic i que aquell espai, símbol cultural de la població, també té interès per als que hi habiten i per als que en poden gaudir en determinats moments de la seva vida.

En aquest cas, l'edició del llibre *La capella del castell de Sant Iscle de Vidreres* és un exemple de la unió dels resultats de les intervencions arqueològiques amb tota la informació que gira entorn del bé patrimonial. La publicació es divideix clarament en dues parts que, lluny de ser inconnexes, ens aporten informació del castell, i de la capella concretament, des de diverses disciplines de la història.

La primera part incorpora totes les dades de les intervencions arqueològiques. Ens apropa als resultats, però també al procés de treball que ha seguit l'equip. Malgrat que aporta tota la informació tècnica imprescindible per poder comprendre les

diverses fases de la capella, la seva lectura resulta entenedora per a qui no està habituat a la terminologia arqueològica.

La segona part està formada per tretze pinzellades d'informació addicional sobre la capella. Hi podem trobar des de capítols amb dades històriques i documentals fins a d'altres que ens informen sobre qui foren els sants que es veneraven en aquell espai sagrat. Són referències que faciliten que la primera part del llibre, on es parla de murs i d'estructures, perdi la fredor de les unitats estratigràfiques i ens faci reviure moments del passat, de manera que la capella de Sant Iscle es converteix en la protagonista de la seva pròpia història.

Així doncs, ens trobem davant una publicació completa. Qui es vulgui aproximar a la capella de Sant Iscle i entendre els treballs que s'hi han dut a terme, amb la lectura d'aquest llibre podrà entreveure les diverses fases de la seva evolució i distingir els elements que formaven part de cadascuna. Però aquells que només vulguin visitar el castell o conèixer aquell element patrimonial del poble també poden llegir el llibre i descobrir-hi alguna cosa més enllà de les seves ruïnes.

Marta Pi Vázquez

Dos segles més tard

JAUVERT DE PAÇÀ, Francesc.

Recherches historiques et géographiques sur la montagne de Roses et le Cap de Creus (1833).

Edició facsímil a cura de Pep Vila.
Institut d'Estudis Gironins.
Girona, 2007. 134 p.

Si avui dia hom comentés a qualsevol historiador, investigador o erudit la possibilitat que la seva obra escrita fos estudiada un parell de segles més tard, i poc després reeditada, amb tota probabilitat obtindríem un somriure d'incredulitat. Tanmateix, amb tota probabilitat, no podrien evitar un cert desig que aquesta afirmació esdevingués realitat. Perquè, ¿quin lletraferit no s'ha demanat mai des de la solitud del seu escriptori si l'activitat que porta a terme i en la qual esmerça hores d'esforç, tindrà prou qualitat i interès com per atraure lectors, ara i d'aquí uns quants anys?

Doncs, bé, en el cas de l'historiador, jurista i agrònom de la Catalunya del Nord Francesc Jaubert de Paçà (1785-1856), aquesta premissa s'ha acomplert plenament. Sense cap mena de dubte, el treball d'aquest autor no solament ha perdut el seu interès al llarg dels anys, sinó que permet fer-ne noves lectures. Una clara mostra d'això són les recents reedicions d'alguns dels seus treballs i els diversos estudis

fets darrerament sobre aquest autor.

L'obra que ressenyem s'inicia amb un petit pròleg del mateix editor, Pep Vila, que fa d'estudi introductori i ens permet situar l'autor i el llibre en el seu context històric. L'acompanya una bibliografia de les obres de Francesc Jaubert, els estudis existents sobre l'autor i diversos treballs específics sobre la zona del cap de Creus.

Tal com el mateix Jaubert relata al començament del seu llibre, sembla que l'obra neix a partir de la realització d'un plànol sobre la zona del cap de Creus, el qual va decidir acompanyar d'un breu estudi històric i geogràfic per tal de fer-lo més entenedor. En concret, aquest estudi tracta aspectes tan dispars com la topografia de la zona, el relat de la història de la suposada colònia ròdia de Roses o una detallada descripció de

les poblacions de Cadaqués, Port de la Selva, Roses i Llançà. El resultat és un estudi històric, geogràfic, econòmic i, en algun aspecte, social, de la contrada al principi del segle XIX. El més curiós és que precisament el que havia estat l'origen de l'obra, el plànol del cap de Creus, és el treball que més malament ha envellit, ja que ha quedat totalment desfasat. Passa el mateix amb alguns aspectes històrics, com l'argumentació del suposat origen rodi de la vila de Roses, hipòtesi que actualment només és defensada per alguns insignes patriotes locals amb més rauxa que seny.

D'altra banda, l'estudi de Francesc Jaubert resulta d'un valor innegable en la descripció que fa de la situació del país poc després de l'acabament de la Guerra de la Independència i just abans de l'esclat de la primera carlinada. Ens presenta un país encara arruïnada pel recent conflicte bèl·lic, afectat per la fi del comerç amb Amèrica i que tot just inicia el seu redreçament econòmic. En concret, creiem que els paràgrafs que dedica a la decadència comercial dels ports de Roses i Cadaqués són magnífics. I les informacions que dona sobre la producció agrícola de la zona i la descripció del monestir de Sant Pere de Roda són d'un gran valor historiogràfic.